

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ 10-ИХ
КЛАСІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЮ
"ТЕХНІКИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА" НА
ЗАНЯТТЯХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота (проєкт)
на здобуття ступеня вищої освіти “магістр”

Виконав: здобувач II курсу 10-211М
групи, денної форми навчання
Спеціальності 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.10 Трудове навчання та
технології
Освітньо-професійної програми Середня
освіта (Трудове навчання та технології)

Губочко Олексій Андрійович

Керівник: доктор економічних наук,
професор Мохненко Андрій Сергійович
Рецензент: Лісовець І.В.,
директорка Арбузинського ліцею №1
ім. О.Закерничного

Івано-Франківськ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади формування ключових компетентностей на заняттях технологій в закладах загальної середньої освіти.....	7
1.1. Освітні тенденції компетентнісного підходу в закладах загальної середньої освіти.....	7
1.2. Психолого-педагогічні особливості формування ключових компетентностей на заняттях технологій.....	15
1.3. Дидактичні освітні засади проведення занять технології в закладах загальної середньої освіти.....	21
РОЗДІЛ 2. Розробка методики проведення занять в процесі вивчення навчального модуля з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» з учнями 10-их класів.....	27
2.1. Змістовно-структурний аналіз програми технологій та розробка програми навчального модулю з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» для учнів 10-их класів.....	27
2.2. Методичні освітні підходи проведення занять технології навчального модуля з техніки декоративно-ужиткового мистецтва.....	34
2.3. Методика проведення занять навчального модуля з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» з метою формування ключових компетентностей учнів 10-их класів.....	41
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52

ВСТУП

Актуальність теми: Освітнім завданням на сучасному етапі розвитку України пріоритетними напрямками залишаються дидактичні та методологічні шляхи удосконалення освітнього простору з метою формування ключових та предметних компетентностей у здобувачів освіти в закладах загальної середньої освіти у тому числі й в процесі вивчення предмету «Технології» в 10-11 класах.

Сформовані компетентності повинні спрямовуватись на спроможність здобувачів освіти свідомого вибору майбутньої галузі професійної діяльності, можливості адаптації та необхідної творчої та фахової орієнтації в швидких змінах та розвитку економічних, технологічних, інформаційних потреб суспільства.

Навчальний предмет «Технології»(рівень стандарту) з учнями 10-11 класів в технологічній освіті сприяє забезпеченню ґрунтовного оволодіння здібностями щодо самостійного розуміння та виконання проєктно-технологічної, художньо-творчої та побутової діяльності, спираючись на наукові основи з різних міжпредметних зав'язків щодо загальновиробничих питань та проєктно-технологічних закономірностей.

Вивчення предмету «Технології» в 10-11 класах дозволяє розширити та удосконалити проєктно-технологічні, предметні та ключові компетентності під час засвоєння здобувачами освіти різних технологій з виготовлення сучасних виробів. Пріоритетним залишається напрямок з вивчення навчального модуля з техніки декоративно-ужиткового мистецтва.

Сучасні освітні та громадсько-політичні процеси в Україні спрямовані на активізацію історичної пам'яті щодо вивчення різних видів декоративно-ужиткового мистецтва, що сприяє росту національної самосвідомості здобувачів освіти та підвищує інтерес до культурної спадщини батьківщини.

Впровадження напрямку з декоративно-ужиткового мистецтва на заняттях технології сприятиме більш глибокому розумінню особливостей ментальності, культурного коду та художніх цінностей народних традицій.

У декоративно-ужитковому мистецтві тісно переплітаються естетичні, духовно-ціннісні та економічні особливості народної майстерності. Визначальними рисами народного мистецтва є його духовна наповненість і глибокий зв'язок з етномистецькою традицією.

Теоретичним та методологічним питанням розвитку та впровадженню в освітній процес технологій декоративно-ужиткового мистецтва присвячено дослідження науковців, а саме: М. Драгана, В. Січинського, В. Воронова, С. Колоса, В. Василенка, Я. Запаска, М. Некрасової, Р. Захарчук-Чугай, М. Селівачова, М. Станкевича.

Українські науковці В. Титаренко, В. Слабко, Л. Оршанський, А. Терещук, В. Стешенко, С. Павх, Г. Мамус, О. Піскун присвятили свої дослідження питанням впровадження в освітній процес проведення занять трудового навчання та технологій з вивчення різних технологій декоративно-ужиткового мистецтва, також питанням методології та сучасним дидактичним підходам до спеціальної організації творчої, дизайнерської й проєктної діяльності здобувачів освіти.

Відповідно до вище зазначеного **тема дослідження:** «Формування ключових компетентностей учнів 10-их класів в процесі вивчення навчального модулю «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» на заняттях технологій в закладах загальної середньої освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконане відповідно до науково-дослідної роботи «Формування професійних компетентностей майбутнього фахівця технологій» кафедри обліку, фінансів та підприємництва.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та розробити методику проведення занять технології в процесі вивчення навчального модулю

«Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» з учнями 10-их класів з метою формування ключових компетентностей.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження:**

1. Охарактеризувати освітні тенденції компетентнісного підходу в закладах загальної середньої освіти.
2. Визначити психолого-педагогічні особливості формування ключових компетентностей на заняттях технологій.
3. Надати характеристику дидактичних освітніх засад проведення занять технології в закладах загальної середньої освіти.
4. Проаналізувати зміст та структуру оновленого змісту навчальної програми «Технології» для учнів 10-11 класів та розробити навчальний модуль та навчальний план модуля з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».
5. Розробити методику проведення занять навчального модуля з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» з метою формування ключових компетентностей учнів 10-их класів.

Об'єкт дослідження: освітній процес та формування ключових компетентностей на заняттях технології в закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: методика формування ключових компетентностей в процесі вивчення навчального модулю з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» на заняттях технологій з учнями 10-их класів в закладах загальної середньої освіти.

Методи дослідження:

- *теоретичні:* аналіз наукової, освітньої, психолого-педагогічної літератури та періодичних видань; узагальнення та систематизація методичних засад проведення занять технології;
- *емпіричні:* метод педагогічного спостереження; аналіз та впровадження інноваційних методичних підходів до освітньої проєктно-технологічної діяльності на заняттях технології.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному

аналізі сучасних освітніх підходів до формування ключових компетентностей на заняттях технологій та розробці програмного забезпечення та методики вивчення навчального модуля з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва».

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання та впровадження в освітній процес програмного забезпечення та методики проведення занять технології в процесі вивчення навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» в закладах загальної середньої освіти.

Апробація результатів дослідження. Диплом переможця 1 туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із галузі знань Середня освіта (трудове навчання), Івано-Франківськ 2022 рік. Теоретичні положення висвітлювалися на міжнародній конференції «Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти» (Херсон, 2020 р.).

Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, списку використаних джерел.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1 Освітні тенденції компетентнісного підходу в закладах загальної середньої освіти

Сучасні вимоги до освітнього середовища передбачають й перегляду та удосконалення нового змісту освіти, застосування інноваційних технологій в навчально-виховному процесі, що покращило вплив на розвиток інтелектуальних та творчих здібностей здобувачів освіти, формуванню предметних та ключових компетентностей.

Відповідно проблема компетентнісного підходу та управління освітнім процесом є надзвичайно актуальною.

Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти надаються визначення таких понять як компетентність, ключова компетентність, освітній компетентнісний підхід:

1. компетентність, це набута у процесі освітньої діяльності інтегрована здатність здобувачів освіти, що складається із знань, умінь, набутого досвіду, ставлення, особистісних цінностей, що можуть комплексно застосовуватись та реалізовуватись в необхідній практичній діяльності;

2. ключова компетентність – відноситься до загальногалузевого змісту освітніх стандартів й відповідає спеціальному структурованому комплексу особистісних якостей, що надає можливість здобувачам освіти ефективно орієнтуватись та приймати вірні рішення в різних сферах життєдіяльності.

3. компетентнісний підхід це освітній процес який спрямований на взаємозалежність ключової та предметних компетентностей [40].

«В результаті реалізації компетентнісного підходу в освітньому середовищі компетентний випускник – це життєво компетентна молода

людина, яка володіє життєвими компетенціями, потрібними для успішного самостійного вирішення життєвих завдань, з якими вона зустрічатиметься (або вже зустрічається) в різних сферах власної життєдіяльності (виробництво, політика, життя громади, освіта, сімейне життя, мистецтво та дозвілля, релігія тощо)» [12].

О. Овчарук в своїх наукових роботах вказує на те що «компетентний випускник спроможний зберегти, розкрити, розвинути та конструктивно реалізувати свій життєвий і життєтворчий потенціал в умовах складних вимог і ризиків, які висуває до перед ним сьогодення. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості» [16].

Науковець О. Марущак в контексті компетентісного підходу в освітньому середовищі виокремлює такі напрямки:

«1. З точки зору змісту освіти – знаннєвий підхід, для якого важливими є знання, які учні здобувають в закладах загальної середньої освіти.

2. З точки зору особливостей процесу навчання – важливими є питання організації навчання, як учні вчаться, яку інформацію засвоюють, як їх вчать учителі, як побудована пізнавальна діяльність. Головними виступають питання – що вчити, як вчити, що засвоюється?

3. З точки зору отриманих результатів – компетентнісний підхід, який націлює освіту на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень тощо), якими мають володіти здобувачі освіти після закінчення закладів загальної середньої освіти. Результатом такого освітнього процесу буде формування загальної компетентності людини в тих, чи інших питаннях» [19].

Такі вчені як І. Зимня, О. Заболотська, Л. Хоружа доводять що актуальними питаннями компетентісного підходу в освіті зумовлено зовнішніми та внутрішніми чинниками [12; 14; 38].

До зовнішніх чинників вчені відносять стрімкий розвиток світу, а саме: технологічний, соціальний та політичний.

«Сучасній людині доводиться діяти в складних і невідомих ситуаціях, в умовах конкуренції та конфліктів, суперництва і співробітництва з представниками інших культур тощо. Щоб знайти своє місце в житті, ефективно освоїти життєві та соціальні ролі, випускник української школи має володіти певними якостями, вміннями:

1. бути гнучким, мобільним, конкурентоздатним, уміти інтегруватись у динамічне суспільство, презентувати себе на ринку праці;
2. критично мислити;
3. використовувати знання як інструмент для розв'язання життєвих проблем;
- 4 генерувати нові ідеї, ухвалювати нестандартні рішення й нести за них відповідальність;
5. володіти комунікативною культурою, уміти працювати в команді;
6. уміти запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій;
7. цілеспрямовано використовувати свій потенціал як для самореалізації в професійному й особистісному плані, так і в інтересах суспільства, держави;
8. уміти здобувати, аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення;
9. бережливо ставитися до свого здоров'я та здоров'я інших як до найвищої цінності;
10. бути здатним до вибору численних альтернатив, які пропонує сучасне життя» [12; 14; 38].

Компетентнісний підхід є інноваційним засобом модернізації освітньої галузі що спрямований надати якісну освіту для кожного учня. Компетентнісний підхід в освіті має на меті вихід за межі традиційної парадигми навчально-виховного процесу й спрямований на особистісну, діяльнісну, творчу, інформаційно-комунікаційну технології навчання.

Компетентнісний підхід в освіті в тому числі й на заняттях технологій реалізується через особистісно орієнтований і діяльнісний підходи в процесі

засвоєння проєктно-технологічної діяльності, й може бути перевіреним в результаті особистісного виконання послідовного комплексу спеціальних дій.

О. Пометун на основі системно-діяльнісного підходу сформулював таке визначення компетентності випускника: «Система знань, умінь і навичок, що пов'язані із виконанням спеціальної діяльності на високому рівні, з-поміж яких: забезпечення мобільності поповнення професійних особистісних знань; професійна теоретична, практична, морально-психологічна підготовленість; уміння виявляти, ставити і розв'язувати на рівні технологічних або трудових стандартів професійні завдання; критичність мислення; саморефлексія; лідерський потенціал» [22].

Науковці як результат освітньої діяльності розглядають комплекс компетентностей в закладах загальної середньої освіти, а саме:

1. ключові – це над предметні або міжпредметні компетентності, які визначаються як здатність здобувачів освіти самостійно здійснювати складні види діяльності за різними напрямками, ефективно ставити та знаходити шляхи розв'язання проблем які виникають;
2. загальногалузеві – їх набуває здобувач освіти продовж засвоєння навчального програмного змісту всіх предметів протягом навчання в усіх закладах освіти;
3. предметні компетентності – здобувач освіти набуває продовж засвоєння навчального програмного змісту того чи іншого предмета у всіх класах закладів загальної середньої освіти [37; 39].

Ключова компетентність, на думку українських науковців є об'єктивною категорією, яка фіксує суспільно визнаний комплекс певного рівня здібностей, ставлень тощо, які здобувач освіти зможе комплексно застосовувати їх в широкій сфері життєдіяльності. Комплекс спеціальних здібностей здобувач освіти здобуває в результаті засвоєння сукупності освітніх компонент та міжпредметних зав'язків що мають особистісно-діяльнісний напрям, що сприяє формуванню ключової компетентності.

Отже, до основних ознак ключової компетентності відносяться такі компетенції:

1. поліфункціональність сприяє можливості вирішувати проблемні питання в різних напрямках власного життя та суспільства;
2. надпредметність і міждисциплінарність надає можливість їх застосування в освітній діяльності, життєвих, соціально-політичних сферах тощо;
3. багатовимірність охоплює здібності особистості, інтелектуальні процеси, практичні вміння, творчо-пошукові, визначення стратегій, процедур та оцінки проблеми, застосування технологій тощо;
4. сприяють розвитку особистості, а саме: розвитку логічного, та критичного мислення, творчого та креативного підходу до рішення питань, формуванню у здобувачів освіти самопізнання, самооцінки самовизначення тощо [18].

Комплекс освітніх напрямів в закладах загальної середньої освіти зможе забезпечити достатній рівень в процесі формування ключової компетентності здобувачів освіти.

«Освітніми навчальними програмами в закладах загальної середньої освіти пропонується такий перелік ключових компетентностей: вміння вчитись (освітня); громадянська; загальнокультурна; компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій; соціальна; підприємницька; здоров'язберігаюча» [42].

В цілях нашого дослідження розглянемо визначення до переліку загальних компетентностей.

1. Уміння вчитися слід розуміти як цілісну систему яка інтегрує психологічні особливості здобувача освіти в процесі засвоєння змістової складової предметів з процесуальними освітніми підходами в умовах розвиненої продуктивної освітньої діяльності. Освітні умови цілеспрямованого спеціального формування кожного складника сприяють розвитку компетентності - уміння самостійно вчитись.

«Наявність вміння вчитись програмує індивідуальний досвід успішної праці учня, запобігає перевантаженню, сприяє пізнавальній активності, ініціативі, раціональному використанню часу й навчальних засобів. Це дає змогу людині, яка звикла самостійно вчитися, не губитися в новій пізнавальній і життєвій ситуації, не зупинятися, якщо немає готових рішень, не чекати підказки, а самій шукати джерело інформації, шляхи розв'язання, бо вміння вчитися змінює стиль мислення і життя особистості» [12].

Обґрунтувати сутність поняття вміння вчитися та його основних компонентів з урахуванням специфіки освітньої діяльності можна визначити через діяльнісний, цілісний та багатофункціональний спеціальний освітній процес, та виокремити – мотиваційний компонент через особисте ставлення до навчання; змістову складову компоненту предметів, через розуміння придбаних здібностей та набування нових знань, вмінь та навичок; процесуальний компонент передбачає самостійне виконання певної діяльності різного рівня складності.

Загальна компетентність – вміння вчитись передбачає, що здобувач освіти: самостійно може визначити мету освітньої діяльності; проявляє зацікавленість та докладає власних вольових зусиль; самостійно обирає траєкторію навчання з метою досягнення запланованого результату; займається творчо-пошуковою діяльністю для розв'язання задач; свідомо виконує практичні, технологічні прийоми та операції й прагне їх удосконалювати; учень має здібності самоконтролю та самооцінки.

Соціальна компетентність передбачає: здатність здобувачів освіти розумітись на функціях та взаємодіях соціальних механізмів суспільства; здатності самовизначення та будови стратегії майбутньої професійної діяльності з урахуванням соціальних потреб, норм та вимог притаманних українському суспільству. Здобувачі освіти у яких сформована соціальна компетентність мають здатності продуктивно працювати в команді, бути комунікабельними, відповідальними в процесі планування та реалізації соціально значущих власних та командних проєктів [38].

«Загальнокультурна компетентність розглядається через сформованість сфери розвитку культури особистості та суспільства у всіх її аспектах, що передбачає передусім формування культури міжособистісних відносин, оволодіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, принципи толерантності, плюралізму і дозволяє особистості: аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах сучасного українського суспільства; застосовувати засоби й технології Інтер культурної взаємодії; знати рідну й іноземні мови, застосовувати навички мовлення та норми відповідної культури мови, інтерактивно використовувати рідну й іноземні мови, символіку та тексти; застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей, для розроблення й реалізації стратегій і моделей поведінки та кар'єри; опановувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами, різноманітності світу й людської цивілізації» [39].

Під поняттям здоров'язберігаючої компетентності освітяни розуміють здібності здобувачів освіти, які спрямовані на збереження власного фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я, а також оточуючого середовища.

Компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій.

«М. Рудь висвітлює питання щодо компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій які передбачають здібності учнів орієнтуватись в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до сучасних вимог. Ці компетентності пов'язані з якостями технічно та технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, що охоплюють основні компоненти інформаційної культури учнів, базовані на раціональному співіснуванні з техносферою, відповідно до

їхнього професійного самовизначення з урахуванням індивідуальних можливостей» [37].

Отже, набуті компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій дозволять здобувачам освіти: застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі та повсякденному житті; раціонально та продуктивно застосовувати комп'ютерну техніку та програмне забезпечення під час вирішення задач різного типу, що вимагають пошуку, добору та опрацювання інформаційних джерел, з подальшою систематизацією, можливістю зберіганням та передаванням; будувати проєктні інформаційні моделі й досліджувати їх за допомогою інформаційних технологій; давати самооцінку й оцінку досягнутим результатам проєктно-технологічної діяльності.

«Громадянська компетентність передбачає такі здатності: орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, знати процедури участі в діяльності політичних інститутів демократичної держави, органів місцевого самоврядування; застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, виконання громадянських обов'язків у межах місцевої громади та держави загалом; застосовувати способи та стратегії взаємодії з органами державної влади на користь собі й громадянському суспільству; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України, задовольняють власні інтереси особи та захищають права людини й громадянина; робити свідомий вибір та застосовувати демократичні технології прийняття індивідуальних і колективних рішень, враховуючи інтереси й потреби громадян, представників певної спільноти, суспільства та держави» [12].

Підприємницька компетентність передбачає реалізацію здібностей здобувачів освіти в умовах економічних змін суспільства, використання природних та екологічних ресурсів. За умови вміння провести маніторинг

ресурсів мати здібності та спеціальні знання щодо організації власної підприємницької діяльності [19].

Отже формування ключових і предметних компетентностей в закладах загальної середньої освіти здійснюється шляхом міжпредметних зав'язків щодо змістової складової усіх навчальних програм до предметів які вивчають здобувачі освіти та відображуватись у їх навчальних досягненнях що відповідає цілям державного стандарту.

1.2 Психолого-педагогічні особливості формування ключових компетентностей на заняттях технологій

Психолого-педагогічні наукові досягнення сприяють пошуку продуктивних освітніх шляхів та позицій вивчення предмету технології в закладах загальної середньої освіти з метою формування ключових та предметних компетентностей особистості, що дозволить постійно удосконалювати освітні умови з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти.

Кожен віковий період характеризується своїми специфічними особливостями. Як зазначають М Савчин, П. Василенко , перехід від одного вікового періоду до наступному означає переломний момент індивідуального розвитку або критичний період Тривалість окремих вікових періодів у значній мірі схильна змінам, зв'язаним із процесами розвитку навчання і виховання. Підлітковий вік визначається в межах від 10-11 до 14-15 років [48].

Значний внесок у розробку трудового виховання зробила Н.Токарева, що в своїх роботах розкриває психологічні механізми зв'язку між трудовою діяльністю й інтелектуальним розвитком учнів на різних вікових рівнях. У цьому дослідженні підкреслювалося, що проблема політехнічного змісту праці вимагає уваги до мислення, до

вищих психічних функцій, що співпрацюють у складному сполученні з трудовою діяльністю.

«Н. Токарева вказував, що для всієї проблеми політехнічного виховання в цілому, центральною є ідея з'єднання теорії і практики розумової і фізичної праці, мислення і дії. Історія розвитку розумової і доцільної практичної діяльності дитини розкриває перед нами у всій складності діалектику виникнення вищих категорій в мислення і діях на різних вікових рівнях. Він показує, як зав'язуються на кожному даному віковому рівні генетичні вузли, що з'єднують воєдино мислення і практичну діяльність дитини» [49].

Одним з істотних досягнень психології у формуванні підростаючої особистості є запровадження в освітній процес різних видів діяльності: ігрової, навчальної, творчої, суспільно-організаційної (Н. Токарева А. Шамне).

У цих дослідженнях показано, що особистість розвивається в процесі взаємодії з навколишнім середовищем. У ході цієї взаємодії реалізуються природні можливості людини, формуються розумові, моральні, творчі й інші його якості. Найважливішою формою взаємодії із середовищем на рівні шкільного дитинства є навчання, спеціально спрямоване на засвоєння індивідом соціального досвіду, історично виробленого людством.

«У цьому зв'язку Р. Павелків указує, що навряд чи можна переоцінити значення навчання у формуванні індивіда. Однак саме навчання не може забезпечити всебічного розвитку. Праця повинна й в індивідуальному становленні виконувати свою відтворюючу роль. Уведення праці в життя підростаючої особистості в доступних для неї формах – це шлях розширення її реальних життєвих взаємовідносин із середовищем, у ході якої вона формується» [50].

Виходячи з цього, у психологічній характеристиці різних видів діяльності важливо не їх надмірний поділ, при якому, приміром,

навчання виступало б як пізнавальна, а праця як чисто практична діяльність. Такий поділ не веде до ефективного вирішення проблем розвитку особистості ні в теоретичному, ні в практичному плані.

З метою формування ключової компетентності особливого значення набувають питання творчо-пошукової проєктної діяльності.

Особливо в підлітковому віці з'являється потреба в застосування різних форм активізації навчально-пізнавальної діяльності. Основними потребами підлітків є: потреба в пізнанні (новизні), у самостійності, у спілкуванні з однолітками. Для учнів характерними рисами стає інтенсивний ріст самосвідомості, розвиток таких важливих психологічних рис, як самооцінка і домагання, самокритичність, самоконтроль, почуття власної гідності, що і являється важливою передумовою для формування підлітка як особистості, виникнення в нього таких важливих якостей, як відповідальність за свою роботу і поведінку, дисциплінованість і ін.

Рівень готовності підлітків до творчої проєктної діяльності на заняттях технологій з учнями старших класів науковці рекомендують впроваджувати через визначення та аналіз мотивів, що спонукають здобувачів освіти працювати. Знаючи ці мотиви і спираючись на них, можна більш ефективно спрямувати освітню діяльність на формування ключових компетентностей учнів на заняттях технологій. Вивчення процесу формування готовності учнів до проєктної діяльності, один з істотних мотивів. Він виражається в бажанні вирішувати та засвоювати нові знання в процесі проєктно-технологічної діяльності, отримувати задоволення від самостійної роботи над проєктами, та самооцінки результатів своєї праці.

Проєктна діяльність на заняттях технологій стає привабливою в процесі якої підлітки мають можливість переконатися у своїй здатності зробити щось корисне, вони можуть проявити силу, вправність, уміння. Важливим мотивом, що спонукає підлітків до корисної діяльності, є

переживання ними задоволеності від самостійно виконаного творчого завдання. Це переживання дуже важливо для формування звички працювати тільки добре. В учнів, що виявляють почуття обов'язку, виробляється відповідальність за свою самостійну роботу [26].

Як показують спостереження, серед мотивів, що спонукають підлітків позитивно відноситися до праці, можна назвати і прагнення відрізнятись своєю гарною роботою. Трудова діяльність на заняттях технології створює умови для розвитку соціальної зрілості підлітків, коли вони орієнтуються виконують проектну роботу разом з учителем або спеціалістом. Участь у загальній праці, при великій довірі з боку дорослих, формує в підлітку почуття відповідальності й вправність у виконанні різних справ і обов'язків, уміння думати й піклуватися про інших людей, чуйність і уважність.

Дослідники, що вивчають особливості підліткового віку, відзначають, що для багатьох учнів у підліткового віці стають питання засвоєння професійних навичок різних галузей виробництва. Заняття з технологій надають можливість познайомитись з різними технологіями виготовлення сучасних виробів, виконувати творчі проекти та бачити результат проектно-технологічної діяльності [49;50].

Формування в підлітків готовності займатись проектно-технологічною діяльністю, як і будь-якої моральної якості, залежить від ряду об'єктивних і суб'єктивних умов.

Серед об'єктивних умов істотним є участь учнів у різних видах практичної та творчої діяльності одноосібно або в команді. Тільки в спеціально організованій проектній діяльності готуються умови для подальшої творчої роботи, формується бажання виконувати більш складні завдання. У навчальній діяльності, як основний формуються необхідні здібності самостійно працювати над завданнями, будувати власну освітню траєкторію. Навчання вимагає від учнів систематичної напруги, уміння у визначений час зосереджуватися на роботі, цінувати

час, завершувати роботу, переборювати труднощі. У проєктно-технологічній діяльності, насамперед реалізується єдність навчання і праці.

Отже, готовність підлітків до праці формується в процесі виконання різноманітних практичних творчих завдань, коли дотримується принцип єдності навчання, виховання і трудової діяльності.

Вчені вважають, що психологічно готувати учнів до подолання труднощів треба заздалегідь, використовуючи при цьому не тільки мотиви обов'язку, але і якісь додаткові стимули. Для формування волі важливо і те, що в процесі занять технологій діє один із самих значних стимулів – радість творчої праці й самостійно виготовленого об'єкту праці. Вольові якості грають значну роль на всіх етапах навчально-трудова діяльності [23].

З огляду на це, вчитель праці повинен створити всі умови для керування розвитком емоційно-вольової сфери особистості підлітка, удосконалювати її, забезпечуючи тим самим повноцінну психологічну і практичну підготовку молоді до праці.

Учнів необхідно навчити боротися зі слабовіллям, навчити управляти собою в будь-яких умовах і не втрачати контролю над виконанням своєї роботи; виробити в ньому звичку до тривалої і стійкої трудової напруги. Для розвитку емоційно-вольових якостей на заняттях технології важливо аналізувати помилки, що допускаються учнями, заохочувати перший успіх учня. Такий систематичний вплив на психіку підлітків сприяє формуванню позитивних звичок, організованості, прояву вольових зусиль і творчих здібностей.

В емоційно-вольовому розвитку учнів також принципове значення має врахування їх психічних станів.

«Як підкреслює В Кутішенко наявність певних потреб, цілей, до яких людина прагне, і визнані нею цінності додають певну значимість

життєвим ситуаціям, у яких вона знаходиться. На основі відбитку останніх у нього виникають певні психічні стани, що роблять значний вплив на діяльність і поведінку. Оскільки стан виникає в умовах відбитку складної і тому значимої ситуації, він завжди несе на собі печатку оцінки відбиваних змін, що дозволяє нам говорити про зв'язок емоційно-вольових процесів із станом особистості, про вираження цих компонентів у певних психічних станах» [51].

Визначне значення має проміжна оцінка в процесі виконання проєктно-технологічних завдань, тобто оцінка виконуваних операцій на даний момент як необхідна інформація людині для регулювання своїх здібностей і сил, емоцій і почуттів, свого стану. Крім того, позитивному відношенню сприяє й організація освітнього середовища учнів з врахуванням рекомендацій інженерної психології і психології праці.

Організованість – одне з найважливіших загальнотрудових умінь, що грають велику роль, як при індивідуальних, так і при колективних формах праці.

«О Білоус відзначає, що при усій величезній різноманітності видів праці, трудова діяльність завжди включає деякі загальні процеси, від якості побудови яких залежить якість усієї діяльності і її результати. До таких загальних для усіх видів трудової діяльності вона відносить планування й організацію роботи, самоконтроль і регуляцію діяльності в процесі її виконання. Ці процеси включаються як у розумові, так і у фізичні види праці, видозмінюючись у залежності від специфіки. Тому формування умінь планувати, організовувати і контролювати свою діяльність може впливати на якість виконання будь-якого виду завдань» [52].

1.3 Дидактичні освітні засади проведення занять технології в закладах загальної середньої освіти

Сучасні вимоги до будови та організації освітнього простору в умовах компетентісного виміру вимагають перегляду та удосконалення дидактичних підходів. Особливої уваги набувають питання підготовки та перепідготовки учителів трудового навчання та технологій в освітніх умовах Нової української школи, реалізації професійної майстерності з метою формування ключових та предметних компетентностей у здобувачів освіти [39].

Компетентісна освіта зорієнтована на досягнення здобувачами освіти практичних результатів досягнених ними за власною побудованою траєкторією освітньої діяльності, яка спрямована на розвиток особистісних необхідних цінностей та життєво необхідних здібностей.

Ключові компетентності на заняттях технологій науковці рекомендують формувати за умови удосконалення програмного змісту предмету технологій, організацію проектно-технологічної діяльності в умовах творчого середовища, яке має відкритість взаємодії між усіма учасниками творчо-пошукової діяльності та емоційну комфортність.

Науковці вказують на рівневий характер компетентісного підходу в освітньому процесі. Тобто формування ключових компетентностей у учнів на різних етапах відбувається поступово та їх показники будуть різними.

Учителям технологій необхідно спрямовувати педагогічну діяльність на отримання позитивного результату щодо формування ключових компетентностей за умови дотримання певних дидактичних підходів, а саме: планування очікуваних результатів проектно-технологічної діяльності, періодичний контроль освітньої діяльності учнів на кожному етапі, та оцінювання кінцевого результату проектної діяльності. Рівні сформованості ключової компетентності можуть мати співвідношення зі ступенями сформованості під час вивчення та засвоєння навчальних програм з інших предметів в закладах загальної середньої освіти.

«Кожен з рівнів сформованості ключових компетентностей передбачатиме декілька етапів формування компетентності. Ці етапи, по-перше, мають бути пов'язаними з послідовністю формування досвіду учнівської діяльності відносно предметів і процесів сучасності; по-друге, віддзеркалювати хід навчального процесу: мотивацію навчання (усвідомлення учнем цілей і завдань), актуалізацію мінімально необхідного досвіду діяльності, вивчення нового матеріалу з відпрацюванням теоретичного і практичного навчально-інформаційних блоків, самоаналіз отриманих результатів та співвіднесення отриманих результатів з передбачуваними» [39].

В компетентісному вимірі освіти:

1. Знання здобувачів освіти - це не просто інформація, а швидко змінювана, динамічна, різноманітна, яку треба вміти знайти, відсіяти від непотрібної, перевести у досвід власної діяльності.
2. Здатність здобувачів освіти використовувати ці знання у конкретній ситуації; розуміння, яким чином добути це знання, для якого знання який метод потрібний.
3. Здатність здобувачів освіти адекватного оцінювання - себе, світу, свого місця в світі, конкретного знання, необхідності чи зайвості його для своєї діяльності, а також методу його здобування чи використання.

Як раніш нами було визначено до ключових компетентностей, які формуються засобами міжпредметного і предметного змісту освіти виокремлюють такі наскрізні ключові компетентності: уміння вчитися здоров'язберезувальна компетентність, загальнокультурна (комунікативна) компетентність, соціально-трудова компетентність, інформаційна компетентність.

Науковці вказують на особистісно орієнтований підхід організації освітнього процесу на заняттях технологій що потребує трансформації змісту освіти, перетворення його з моделі надання знань для усіх учнів на суб'єктивні надбання знань одного учня з їх подальшим вимірюванням та оцінюванням.

Також науковці зосереджують увагу на діяльнісному проєктно-технологічному підході на заняттях технологій, тобто виконання учнями певних дій в процесі вивчення різних технологій та розробці різних видів проєктів, а саме: навчальних, одноосібних, групових, дослідних [27].

Відповідно до вище зазначених психолого-педагогічних та дидактичних освітніх вимог до формування ключових компетентностей учнів сучасний урок технологій має бути спрямований на рішення низки дидактичних завдань, таких як: «підвищення рівня мотивації учнів; використання суб'єктивного досвіду набутого учнями; ефективне та творче застосування набутих знань та досвіду на практиці; формування у учнів навичок отримувати, осмислювати та використовувати інформацію з різних джерел; здійснення організаційної чіткості та оптимізації кожного уроку; підвищення рівня самоосвітньої та творчої активності учнів; створення умов для інтенсифікації навчально-виховного процесу; наявність контролю, самоконтролю та взаємоконтролю за процесом навчання; формування моральних цінностей особистості; розвиток соціальних та комунікативних здібностей учнів; створення ситуації успіху» [25].

В. Титаренко в методичних рекомендаціях проведення занять технологій вказує на структуру та ряд загальних дидактичних вимог яких необхідно дотримуватись з метою формування ключових компетентностей, в той же час вона підкреслює що саме компетентісний підхід в освіті та оновлений зміст навчальної програми технології дає змогу вчителю творчо підходити до підготовки проведення занять з використанням інноваційних педагогічних технологій, оформлення та розробки планів-конспектів та дидактичних матеріалів [31].

Компетентісний підхід визначає результативну та цільову складові спрямованості освітнього процесу, управління яким передбачає поетапні дії вчителя технологій та здобувачів освіти з метою досягнення запланованого результату на кожному визначеному етапі формування відповідних компетентностей.

Згідно змістовно-структурного змісту навчальної програми технології змінюються дидактичні підходи до результатів проєктної навчальної діяльності учнів які розглядаються вчителем як особистісні досягнення здобувачів освіти. Важливим фактором стає не формальне, репродуктивне засвоєння великого обсягу навчального матеріалу, а вміння та здатність учнів застосовувати набуті компетентності у власній освітній діяльності та рішенні життєвих ситуацій що може сприяти професійному самовизначенню.

«Ключові компетентності, як базові, надпредметні, складно вимірювати. Вчені вказують що важливо дотримуватись сучасних дидактичних підходів, а саме:

1. Ураховувати засвоєння учнями ключових компетентностей при оцінюванні навчальних досягнень учнів.

2. Для формування оцінки рівня сформованості ключових компетентностей необхідно використовувати інтерактивні технології, які дозволяють не тільки кількісно, з використанням 12-бальної системи оцінювання, а й якісно, включаючи самооцінку та зовнішню експертну оцінку, відслідковувати ключові компетентності, наприклад: тести з відкритими завданнями; включення учнів у дослідницьку діяльність; постановка та рішення проблемних завдань; диспути як ефективний засіб компетентнісного навчання; розв'язання ситуативних завдань; мультимедійне навчання, комп'ютерне моделювання; використання методу проєктів» [26].

Тому важливими напрямками удосконалення освітньої діяльності має бути розробка та впровадження інтерактивних технологій, особистісно орієнтованих, інформаційно-комунікативних, евристичних, проблемних що дозволить спрогнозувати та посилити експертну оцінку очікуваних результатів за рівнем сформованості ключових компетентностей. У ролі експертів з оцінки проєктної діяльності можуть виступати фахівці та учителі освітнього закладу, компетентні спеціалісти в різних галузях виробництва. Зовнішню експертизу можуть здійснювати батьки, випускники, роботодавці, спеціалісти, здатні оцінювати підготовленість учнів до вирішення поставленої

творчої проблеми та задач, типових до сучасного соціуму. Важливим моментом при цьому необхідність активізації в системі соціологічних досліджень опитувань, проведення анкетування, заповнення відкритих тестів для усіх категорій запрошених.

Актуальною умовою запровадження компетентнісного підходу в освітньому просторі стає повільне розвантаження здобувачів освіти, оскільки модернізацію освіти необхідно здійснювати додаючи нові методичні та організаційні складові до змісту навчальних програм. Сучасні методичні технології повинні впливати на формування в учнів таких здібностей та знань, які є необхідними для виконання практичних, творчих та дослідних проєктних, ціннісно-орієнтованих, самостійних, комунікативних завдань [24].

В контексті реалізації компетентнісного підходу здійснюються нові акценти на педагогічну діяльність учителя технологій які пов'язані з перерозподілом пріоритетів його функцій щодо організаторської, консультативної та управлінської. Учитель технологій має бути не транслятором певних технологічних операцій та теоретичної навчальної інформації, а стати організатором та співучасником творчої продуктивної проєктно-технологічної діяльності. Відповідно змінюються акценти в освітній діяльності учнів, яка повинна стати активною, мотивованою, спрямованою на самоосвіту та самовдосконалення набутих компетентностей [4].

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ З «ТЕХНІКИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА» З УЧНЯМИ 10-ИХ КЛАСІВ

2.1 Змістовно-структурний аналіз програми технологій та розробка програми навчального модулю з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» для учнів 10-их класів

Міністерство освіти і науки України перед початком кожного навчального року через інформаційний сайт пропонує закладам загальної середньої освіти впровадження затверджених навчальних програм до кожного предмету в тому числі й до предмету технології який учні опановують у 10-11 класах [42].

Навчальний предмет технології для учнів 10-11 класів відноситься до вибірково-обов'язкової компоненти. На вивчення навчального предмету змістом програми передбачено 105 годин навчального часу. Навчальні години можуть бути розподілені між іншими вибілковими предметами в співвідношенні 70 до 35 або 35 до 70 годин навчального часу. Серед інших вибілкових предметів можуть бути наприклад креслення, інформатика та інші.

Затверджена навчальна програма технологій з учнями 10-11 класів має два рівні академічний та рівень стандарту.

«Навчальну програму технології (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів розробили сучасні Українські науковці, учителя-методисти з трудового навчання та технологій, а саме: А. Терещук А. Гедзик, І. Жерноклеєв, Н. Попович, С. Дятленко, В. Лапінський, Н. Боренець, А. Цина, В. Гащак, , О. Медвідь, Ю. Приходько, Р. Лещук, І. Ходзицька» [43].

Згідно змісту навчальної програми з метою формування предметних та ключових компетентностей на початку навчального року учитель технологій та здобувачі освіти обирають три модулі. Модулі рекомендовано обирати відповідно побажанням учнів їх художньо-естетичним уподобанням, відповідності умов матеріально-технічного забезпечення освітнього закладу та його соціально-культурних особливостей розташування.

В програмі рекомендовано перелік освітніх модулів, серед яких такі: «Дизайн предметів інтер'єру, Техніки декоративно-ужиткового мистецтва, Дизайн сучасного одягу, Краса та здоров'я, Кулінарія, Ландшафтний дизайн, Основи підприємницької діяльності, Основи автоматики і робототехніки, Комп'ютерне проектування, Креслення» [43].

Реалізація навчального предмету технології з учнями 10-их класів залучає учнів не тільки до вивчення сучасних проєктних технологій а й залучає їх до вивчення та засвоєння різних технологій декоративно-ужиткового мистецтва які мають давні національні традиції. Через засвоєння технологій декоративно-ужиткового мистецтва у здобувачів освіти є можливість долучитись до розуміння та збереження історичних та культурно-етнічних цінностей народних традицій.

Згідно обраного модулю з вивчення декоративно-ужиткового мистецтва учням 10-их класів пропонується вивчення різних технологій серед яких є технологія об'ємної вишивки шовковими стрічками. Вишивка шовковими стрічками як один із видів декоративно-ужиткового мистецтва поєднує в собі можливість вивчення різноманітних технік виконання об'ємної вишивки з використанням різних за структурою конструкційних матеріалів в залежності від обраного об'єкту проектування та композиційного рішення. Учні розширюють діапазон свого розуміння історичних особливостей та традицій народної творчості з вишивки шовковими стрічками. Знайомляться з творчістю Українських майстрів які застосовують етнічні мотиви та технології в процесі виготовлення сучасних виробів різного призначення [8; 10; 31].

Нами розроблено навчальний модуль, тематичний план та освітня програма вивчення техніки декоративно-ужиткового мистецтва за технологією декоративною об'ємною вишивкою шовковими стрічками з метою формування ключових компетентностей учнів 10-их класів (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Навчальний модуль з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»
«Технології декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками»

Очікувальні результати формування компетентностей	Послідовність творчої проєктної діяльності учнів	Орієнтовні об'єкти проєктування
<p><i>Здобувач освіти.</i></p> <p>Знаннєвий компонент Знає та розуміє історичні особливості об'ємної вишивки шовковими стрічками, як виду декоративно-ужиткового мистецтва. Знайомий з творчістю Українських майстрів та сучасних дизайнерів. Знає традиційні особливості кольорових поєднань в процесі виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва об'ємною вишивкою шовковими стрічками. Називає та розуміє художньо-технологічні чинники обраного проєкту які впливають на якість виготовлення об'єкту проєктування. Знає перелік інструментів та пристосувань необхідних для виготовлення виробів відповідною технологією. Розуміє спеціальну термінологію в декоративно-ужитковому мистецтві з об'ємної вишивки шовковими стрічками.</p> <p>Діяльнісний компонент Самостійно застосовує методику проєктування для розробки обраного творчого проєкту.</p>	<p>Визначення напрямлення вивчення декоративно-ужиткового мистецтва «Технологія декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками» Творчі завдання розробки проєкту. Пошук та аналіз аналогів та зразків виробів із застосуванням вишивки шовковими стрічками. Правила гармонійного композиційного рішення схеми вишивки. Добір та обґрунтування необхідних конструкційних матеріалів. Вибір необхідних інструментів та пристосувань для вишивки шовковими стрічками.</p>	<p>Вироби з об'ємною вишивкою шовковими стрічками: предмети інтер'єрного призначення, жіночий та дитячий одяг, жіночі та дитячі аксесуари (пояси, прикраси для волосся, косметичка, футляри, сумки, шопери та інше).</p>

<p>для створення виробів декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p>Добирає конструкційні матеріали, інструменти для технології виготовлення обраного виробу.</p> <p>Економічно обґрунтовує витрати на необхідні матеріали та собівартість виробу. В проєктній роботі застосовує народні традиції з вишивки шовковими стрічками.</p> <p>В процесі проєктних робіт дотримується необхідних правил безпечної роботи з ручними інструментами.</p> <p>Ціннісний компонент</p> <p>Шанобливо ставиться до творчості народних майстрів.</p> <p>Усвідомлює та шанобливо ставиться до народної творчості та традицій декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p>Поєднує народні традиції з сучасним дизайном та використанням етнічних мотивів.</p> <p>Обґрунтовує вибір технології вишивки в проєктно-технологічному процесі якісного виготовлення власного творчого проєкту.</p>	<p>Обґрунтування технологічної послідовності виготовлення вишивки згідно схеми та обраного об'єкту.</p> <p>Технологічне виконання вишивки.</p> <p>Рефлексія.</p> <p>Підготовка та презентація творчого проєкту</p>	
--	--	--

Розроблений нами навчального модуль з технології об'ємної вишивки шовковими стрічками реалізується через спеціально організовану творчу проєктну діяльність із застосуванням та поєднанням традиційних та інноваційних педагогічних технологій.

Навчально-тематичний план для вивчення технології виготовлення об'єктів проєктування декоративною об'ємною вишивкою шовковими

стрічками нами розроблено з урахуванням навчального часу що складає 35 годин на вивчення кожного модуля (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Навчально-тематичний план модулю з технології декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками

№ з/п	Розділ, тема	Кількість навчальних годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ. Екскурсії.	2	-	2
2.	Технологія виконання тамбурних вишивальних швів шовковою стрічкою.	0,5	1	1,5
3.	Технологія вишивки квіток різними шовковими стрічками.	0,5	1	1,5
4	Технологія вишивки	0,5	1	1,5
5.	Аналіз моделей-аналогів та обґрунтування вибору об'єкту проєктування. Розробка клаузури. Композиційне рішення схеми вишивки.		1,5	1,5
6.	Технологія розробки творчого проєкту об'ємною вишивкою шовковими стрічками	0,5	25	25,5
7.	Самоконтроль виконання творчих		1,5	1,5

	проєктів. Рефлексія. Підготовка презентаційних матеріалів до обраного об'єкту проєктування (партфоліо, саке, презентація)			
7.	Захист партфоліо, презентаційних матеріалів. Організація та проведення виставки. Конкурси.	0	1,5	1,5
Разом		4	31	35

Відповідно до структури та змісту розробленої нами навчальної програми та тематичного плану з технології декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками які сприяють формуванню ключових компетентностей відбуваються через прогнозує очікувані результати освітньої проєктної діяльності, а саме:

1. Знаннєвий компонент.

Здобувачі освіти знають та розуміють історичні особливості об'ємної вишивки шовковими стрічками, як виду декоративно-ужиткового мистецтва. Ознайомлені з творчістю Українських майстрів та сучасних дизайнерів.

Знають традиційні особливості кольорових поєднань в процесі виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва технікою об'ємною вишивки шовковими стрічками.

Учні називають та розуміють художньо-естетичні та конструкторсько-технологічні чинники обраного виробу які впливають на якість виготовлення об'єкту проєктування.

Знають та обирають перелік інструментів та пристосувань необхідних для виготовлення виробів технологією об'ємної вишивки шовковими стрічками.

Володіють спеціальною термінологією декоративно-ужиткового мистецтва з об'ємної вишивки шовковими стрічками.

2. Діяльнісний компонент

Учні 10-их класів самостійно планують власну творчу проєктну діяльність з виготовлення обраного об'єкту проєктування з урахуванням та використанням народних особливостей та традицій вишивки шовковими стрічками.

Добирають конструкційні матеріали, інструменти та пристосування для вдалої технології виготовлення обраного виробу.

Учні економічно обґрунтовують витрати на необхідні матеріали та розраховують собівартість виробу.

Враховують сучасні тенденції до особливостей екодизайну в процесі виготовлення сучасних виробів різного призначення.

В процесі проєктних робіт дотримується необхідних правил безпечної роботи з ручними інструментами та пристосуваннями.

3. Ціннісний компонент

Здобувачі освіти усвідомлюють та шанобливо відносяться до народної творчості та традицій декоративно-ужиткового мистецтва.

Сподобають естетичному використанню та поєднанню народних традицій та технологій з сучасним дизайном використання етнічних мотивів.

Обґрунтовує та самостійно обирають техніки об'ємної вишивки шовковими стрічками в проєктно-технологічному процесі якісного виготовлення власного творчого проєкту.

2.2 Методичні освітні підходи проведення занять технології навчального модуля з техніки декоративно-ужиткового мистецтва

Сучасні науковці, методисти, практики-вчителі в умовах Нової української школи приділяють увагу до удосконалення освітнього змісту проведення занять предмету технологій з метою формування ключових компетентностей й пропонують дотримуватись таких дидактичних підходів: уроки технологій повинні орієнтуватись на розвиток психолого-пізнавальних процесів здобувачів освіти - сприйняття, пам'яті, уваги, уяві творчого, нестандартного мислення; формувати якісні особливості учнів такі, як ініціативність, охайність, відповідальність, дисциплінованість, активність, комунікабельність [20; 26; 25].

Заняття технологій повинні формувати позитивне відношення учнів до навчання, підвищувати мотивацію до самонавчання та самовдосконалювання.

На заняттях технологій запроваджують різні освітні техніки, а саме: учителем обирається оптимальний ритм і темп уроку в мовах проєктної діяльності; підтримується доброзичливий, сприятливий психологічний клімат в постійній взаємодії вчителя технологій та учнівського колективу, взаємоповага; співробітництво в творчій діяльності між вчителем й учнями, педагогічний такт та підтримка міжособистісної взаємодії між учнями; з метою зацікавленості учнів до занять технологій використання сучасних педагогічних технологій.

«Загальні вимоги до структури уроку технологій включають: чітко визначені цілі та завдання уроку (45 хвилин), заняття (45 2); визначення типу уроку, органічний зв'язок всіх частин уроку; зв'язок уроку з попереднім заняттям і закласти перспективу на наступний урок; вибір оптимальних, виходячи із цілей і завдань уроку, методів вивчення і закріплення нового матеріалу; оптимальність домашнього завдання (форма, обсяг, запис у щоденнику, облік індивідуальних особливостей і т. п.)» [22].

В процесі підготовки до проведенню заняття технологій за розробленим навчальним модулем по вивченню техніки декоративно-

ужиткового мистецтва вчителю технологій рекомендується ретельно обміркувати використання демонстраційного матеріалу із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій та роздавального матеріалу з сучасних конструкційних матеріалів; визначати частину заняття для самостійної проєктної діяльності учнів; планувати та застосовувати різні види контролю та самоконтролю учнів на усіх етапах проєктної діяльності. В процесі підготовки до проведення уроку враховувати складні моменти з запланованої теми та з метою інтенсифікації освітньої діяльності продумувати методику рішення освітньої проблеми (рисунок 2.1).

Рисунок 2.1 – Дидактична схема сучасного уроку технологій

Згідно вище зазначеним вимогам проведення уроків технології з учнями 10-их класів навчального модулю з техніки декоративно-ужиткового мистецтва нами розроблена дидактична схема сучасного уроку технологій. Схема сучасного уроку технологій представлена в трьох основних дидактичних етапах, а саме: моделювання, проєктування та конструювання (рисунок 2.1).

Проаналізуємо дидактичні особливості конструювання вчителем уроку технологій в освітніх умовах компетентісного підходу. Умовно поділимо структурні елементи уроку технологій на модулі.

Метою модулю вступного заняття та повторення виокремлюється такі показники: згідно обраного навчального модуля визначається рівень підготовленості учнів до проєктно-технологічної діяльності; визначаються дидактичні шляхи активізації мислення та мотивації здобувачів освіти для сприйняття нового матеріалу.

В процесі реалізації вступного повторення учитель технологій може застосовувати такі методи, як фронтальна бесіда, усне опитування учнів, групова та одноосібна робота з рисунками, кресленнями різної складності, технологічними картами, кросвордами, проблемний опитувальник.

«Учитель технологій може застосовувати різні методичні прийоми: «Інтрига», «Альтернатива», «Світлофор», «Мозковий штурм», «Асоціація», «Зайве слово», «Назви відповідь», «Пошук загального», «Групування слів», «Лото», «Зашифровки», «Незакінчені речення» тощо» [29].

Засобами навчання на такому занятті можуть бути таблиці, технічні засоби навчання, моделі в натуральну величину та в масштабі тощо.

Освітньою метою модулю в процесі вивчення нового матеріалу основними ключовими моментами стає допомога здобувачам освіти засвоїти нові факти та основні ідеї відповідно теми уроку що сприятиме забезпеченню якості вивчення нового навчального матеріалу. В процесі диференційованого підходу необхідно в учнів сформувати вміння виділяти головне, актуалізувати, конспектувати, навчитись порівнювати й самостійно встановлювати зв'язок між вже набутими та новими знаннями.

Проведення методично підготовленого модулю надання нових знань дозволить спрогнозувати та сприяти формуванню ключових компетентностей. Наприклад таких компетентностей: соціально-трудова, інформаційна, загальнокультурна, соціальна, здібностям самоосвіти.

Методичні підходи можуть бути реалізовані через застосування на уроці інформаційно-комунікаційних технологій, проблемного навчання, методів евристики.

В процесі проведення уроку застосовуватись такі дидактичні прийоми, як асоціації, Мозкова атака, створення проблемної ситуації та рішення проблемних питань з використання яскравих порівнянь, образів та афоризмів.

Згідно навчальної програми технологій з учнями 10-11 класів 70 процентів рекомендовано відводити на практичну проектну роботу учнів тому на нашу думку основним є модуль практичних занять.

«Мета модуля практичних занять: формувати вміння практичного застосування знань, умінь і навичок; формувати й удосконалювати вміння й навички у стандартах прямого й успішного руху до накресленої мети; забезпечити ситуацію вибору; формувати вміння розв'язувати типові завдання, формувати творчі вміння; переносити знання і способи діяльності, життєвого досвіду в нову ситуацію» [31].

Виконання учнями модулю практичних занять сприяє формуванню ключових компетентностей учнів а саме: проектно-конструкторських, інформаційних, соціальних, економічних, мовних, професійно орієнтованих.

«Мета застосування модуля спостереження і діагностики: організувати і підтримати безперервний зворотний зв'язок; одержати своєчасну інформацію про успішність просування у навчанні всіх учнів; спостерігати за процесом засвоєння та застосування знань, умінь і навичок; здійснювати моніторинг навчальних досягнень учнів; формувати на кожного учня журнал залучаючи комп'ютер, до якого тільки він та вчитель мають доступ» [26].

Реалізація модуля спостереження і діагностики сприяє формуванню соціально-трудової та загальнокультурної компетентностей здобувачів освіти.

В процесі спостереження за освітньою проектною діяльністю під час дискусій учитель може спланувати застосування проблемних ситуацій та завдань, а учні знаходити цікаві шляхи їх рішення.

Метою модуля з домашньої роботи є удосконалення, узагальнення та систематизування набутих здібностей; розвиток самостійності та творчого мислення творчо-пошуковій та конструкторсько-технологічній діяльності; формування в учнів здібностей самостійно знаходити відповіді на питання згідно заданої теми, сприяє формуванню відповідних компетентностей [2].

Серед методів модулю з домашньої роботи можна виокремити такі: виконання графічних робіт, підготовка рефератів, пояснювальної проектною записки, партфолію, доповідей, самоперевірка, робота з різними інформаційними джерелами, використання Інтернет, залучення консультантів.

Мета модуля узагальнення і систематизації здібностей учнів являється установа за загальних взаємозв'язків між навчальним матеріалом та набутими знаннями відповідно теми занять, що дозволяє учням самостійно знаходити шляхи рішення проблемних та творчих задач, формувати їх необхідність до самоосвіти та творчої продуктивної діяльності [3].

Метою модулю психологічного супроводу стає врахування психофізіологічних особливостей кожного учня з метою розвитку

пізнавальних процесів та їх власних інтересів. З цією метою рекомендовано на заняттях технологій створювати психологічні та комфортні умови в творчому середовищі що сприяє позитивному відношенню здобувачів освіти до творчо-пошукової проєктно-технологічної діяльності [24].

В залежності від обраного модулю та методичних підходів проведення занять технологій обирається форма. Це індивідуальна, групова, колективна або фронтальна.

В умова компетентісного підходу в освітньому процесі на заняттях технологій в процесі вивчення навчального модуля декоративно-ужиткового мистецтва шляхи та терміни формування ключових компетентностей у різних учнів може різнитись і бути спеціальним, безпосереднім або контекстним, опосередкованим відповідно здійснюватися в процесі вивчення всього навчального модуля, окремої теми або протягом навчання в закладі загальної середньої освіти [23].

Вище зазначене вказує на те що реалізації програмного змісту в умовах компетентісного підходу спрямована на чітке визначення освітніх вимог до формування ключових компетентностей та основних етапів освітньої діяльності. При цьому акцентом стає не засвоєння здобувачами великої кількості інформації, а їх здатність діяти в різних проблемних ситуаціях та використовувати набуті ключові та предметні компетентності.

Таким чином можна виокремити основні моменти організації та проведення занять технології з урахуванням психолого- педагогічних особливостей учнів старших класів:

1. Формування ключових компетентностей повинно здійснюватися під час їх навчально-творчої проєктної діяльності на уроках технологій, що сприяє розвитку творчого мислення.
2. Організація чіткого режиму праці, побудова освітнього процесу з дотриманням рекомендацій психології праці допомагає організувати творче та навчальне середовище для успішного планування та реалізації проєктної діяльності учнів.

3. У формуванні емоційно-вольової сфери учнів дуже важливу роль грає вчитель. Для посилення і підвищення ефективності активної допомоги йому необхідно враховувати психолого-педагогічну характеристику кожного учня та колективу, зокрема їх емоційно-вольові та творчі якості.
4. Учитель технологій здійснює проміжний контроль набутих здібностей учнів.
5. Оцінка проєктно-технологічних операцій на кожному етапі виконання є інформацією, необхідною учню для саморегуляції, тобто для регулювання своїх сил, емоцій і почуттів.

Отже розглянуті методичні підходи проведення занять технології з учнями 10-их класів сприятимуть підвищенню та інтенсифікації освітньої проєктної діяльності під час вивчення навчального модуля з технології виготовлення об'єктів проєктування об'ємною вишивкою шовковими стрічками, як одного із видів декоративно-ужиткового мистецтва.

2.3 Методика проведення занять навчального модуля з «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» з метою формування ключових компетентностей учнів 10-их класів

В результаті теоретичного аналізу компетентісного підходу в освіті, розробки змістової складової навчальної програми з декоративно-ужиткового мистецтва де запропоновано технологію декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками, як одного із видів народної

творчості нами розроблено методику проведення фрагментів занять технологій з учнями 10-их класів.

Головною метою проведення цих занять є долучення здобувачів освіти до світу прекрасного, розвиток в них інтересів та любові до народного мистецтва, розвиток художньо-творчих здібностей, художнього смаку здатності до естетичного сприймання оточуючого середовища та сучасного мистецтва, образного мислення, уяви фантазії та спостережливості [21].

Заняття навчального модулю за технологією декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками мають художньо-творчу спрямованість. Основним визначальним моментом таких занять є задача художнього розвитку та формування ключових компетентностей через сплановані поступово ускладнюючі творчі практичні завдання та розробку творчого проєкту, що враховано нами в навчальному модулі [21; 32; 34].

Різноманітність і активність методів організації занять: емоційний настрій школярів перед практичною роботою, застосування сучасних методів наочності – інформаційно-комунікативних технологій з метою пошуку та збагачення задуму творчої ідеї майбутнього об'єкту проєктування, розвитку художніх смаків [15].

Покращенню активізації творчої ініціативи учнів сприятиме демонстрація учителем зразків виробів вишивок виконаних українськими майстринями, сучасними дизайнерами. Продуктивним моментом може стати демонстрація та виставка робіт з вишивки шовковими стрічками виконаних учителем технологій. Вчитель демонструє презентацію при виготовленні яких виробів може бути застосована ця технологія [9].

Наприклад на першому занятті учитель пропонує ознайомитись із історією виникнення та народними традиціями використання технології виготовлення виробів засобами об'ємної вишивки шовковими стрічками.

Інтенсифікації освітньої діяльності сприятиме демонстрація розробленої презентації (рисунок 2.2).

Рисунок 2.2 – Фрагмент презентації з теми «Історичні відомості про виникнення та розвиток вишивки шовковими стрічками»

Також перед учнями може бути поставлена творча задача наприклад за допомогою Інтернет ресурсів знайти різні вироби виготовлені технологією об'ємної вишивки шовковими стрічками.

Застосовуючи інтерактивні технології учитель пропонує поділити учнів на групи по 2-3 учні. Кожній групі надається творче завдання [22].

Наприклад.

1 група учнів.

1. Вибрати вироби інтер'єрного призначення виготовлені технологією об'ємної вишивки шовковими стрічками (рамки для фото, декоративні подушки, мішечки для дрібничок, скарбнички та інші).

2. Проаналізувати та скомпонувати зразки виробів які вам сподобались та розробити презентацію.

3. Підготувати доклад щодо розуміння художнього оформлення виробів інтер'єрного призначення.

2 група учнів.

1. Вибрати аксесуари виготовлені із застосуванням технології об'ємної вишивки шовковими стрічками.
2. Проаналізувати та скомпонувати аксесуари по групам (сумки, косметички, футляри та інші). Розробити презентацію.
3. Підготувати доповідь до кожної групи аксесуарів.

3 група учнів.

1. Підібрати одяг різних асортиментних та вікових груп (жіночий, дитячий) оздоблений засобами технології вишивки шовковими стрічками.
2. Розробити презентації до моделей одягу жіночого та дитячого. Підготувати презентацію.
3. Підготувати доклад з поясненням художнього оформлення одягу різних вікових груп.

4 група учнів.

1. Підібрати вироби асортименту білизни з варіантами оздоблення виробів вишивкою шовковими стрічками (рушники для кухні та ванної кімнати, постільна білизна, серветки, скатертини та інші).
2. Підготувати презентацію з кращих обраних виробів з урахуванням їх призначення.
3. Підготувати звіт з поясненням до кожної групи виробів.

З метою кращого розуміння учнями композиційного рішення при виготовленні сучасних виробів різного призначення технікою вишивки шовковими стрічками пропонується розроблений нами інформаційний лист. Інформаційний лист розроблений для виконання групами учнів 3 завдання, а саме підготовки доповіді до розробленої презентації.

Алгоритм відповідей за інформаційним листом.

1. Надати характеристику асортиментної групи виробів виготовлених засобами технології вишивки шовковими стрічками.
2. Надати характеристику конструкційних матеріалів із яких виготовлений виріб основний матеріал, якість та різновиди стрічок).

3. Надати характеристику композиційного komponування оздоблення виробу вишивкою шовковими стрічками.
4. Надати характеристику кольорових гармонійних поєднань в композиційному рішенні оздоблення виробу.
5. Виокремити такі питання наприклад. Що сподобалось?

Що б я змінила в цій композиції?

Із застосуванням ігрових технологій учитель пропонує створити дизайнерську студію. Бажано за столом в формі кола учні звітуються по виконаній роботі представляючи свої презентації та звіти з поясненням.

Таким чином у учнів є можливість розширити діапазон своїх знань з декоративно-ужиткового мистецтва, переглянути велику кількість сучасних виробів з застосуванням технології вишивки шовковими стрічками, в спільній дискусії з'ясувати, які конструкційні матеріали застосовують в процесі виконання цієї техніки, розглянути та проаналізувати найкращі композиційні рішення оздоблення виробів.

У навчально-тематичному плані нами заплановано 6 навчальних годин на вивчення технологічних прийомів вишивки шовковими стрічками.

Учитель технологій може розробити комплекс занять згідно дидактичних вимог щодо проведення занять практичного модуля (параграф 2.2.) по різновидам об'ємної вишивки шовковими стрічками. Нами пропонується такі теми: Технологія об'ємної вишивки шовковими стрічками квіткові мотиви, Технологія виконання тамбурних вишивальних швів шовковою стрічкою, Художньо-технологічні особливості створення композиції засобами технології об'ємної вишивки шовковими стрічками.

Під час проведення занять технологій за цими темами учитель разом з учнями повторюють питання застосування конструктивних матеріалів їх фізико-механічні властивості, екологічні та економічні особливості це: основна тканина бавовняна або лляна, різновиди стрічок, фурнітура та інші оздоблювальні матеріали. Уточнюються питання застосування необхідних інструментів та пристосувань. Обговорюються питання дотримання техніки

безпеки в процесі опанування технології виготовлення виробів шовковими стрічками. Учитель пропонує розглянути інструкційні карти або розроблену презентацію з послідовності виконання декоративної вишивки шовковими стрічками (рисунок 2.3).

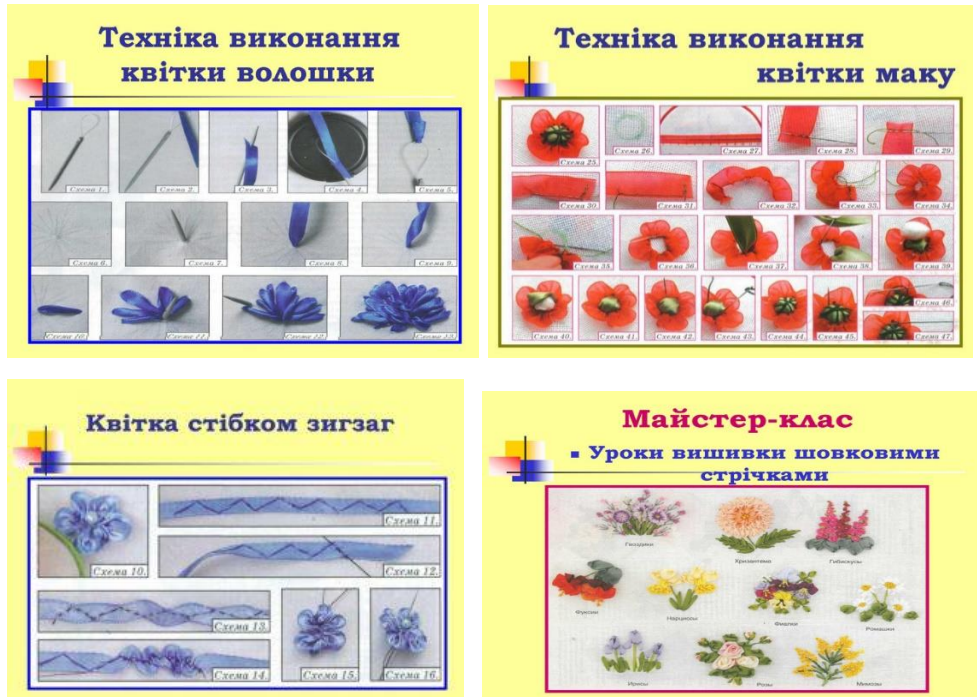

Рисунок 2.3 – Фрагмент презентації з технологічної послідовності декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками

Учитель технологій демонструє з поясненням технологічну послідовність техніки вишивки стрічками. Учні одноосібно виконують практичну роботу. Заключну частину занять - рефлексію можна проводити в формі змагання під час якого учні виконують самооцінку власних виробів та виробів однокласників. Для закріплення нових технологій учні задають один одному домашнє завдання для самостійної роботи по вишивці стрічками.

Проведення такої рефлексії та методичних прийомів по завданням виконання домашньої роботи сприятимуть формуванню в учнів здібностей до

спілкування гарною мовою та спеціальною термінологією, спонукатимуть їх до самонавчання й впевненості у власних можливостях.

Розроблені учителем технологій презентаційні матеріали дають можливість проводити заняття технологій в онлайн так і офлайн формах також здобувачам освіти скористатись підказкою для виконання практичної та самостійної роботи в зручній для них час.

Згідно змісту навчальної програми технологій та обраних навчальних модулів учні 10 класів розробляють творчі проекти, оформляють портфоліо, розробляють презентацію до власного проекту, готують захист власного творчого проекту та публічно його захищають [2].

Відповідно за вивченням навчального модуля з теми технологія об'ємної вишивки шовковими стрічками учням необхідно обирати тему творчого проекту.

Учні 10-их класів вже виконували творчі проекти на заняттях трудового навчання в 6-9 класах. Розуміються на послідовності розробки творчого проекту тому на початку розробки проекту вчитель за умови застосування ряду проблемних запитань активізує навчальну діяльність учнів на власну вірно побудовану освітню траєкторію з послідовності виконання творчого проекту [29].

Опитувальник з проблемних запитань складається з наступних питань.

1. Скільки етапів налічує проект (4 етапи проектної діяльності).
2. Назвіть етапи проектної діяльності (організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний, заключний).
3. В якій послідовності виконується організаційно-підготовчий етап проектної діяльності (історичні відомості декоративно-ужиткового мистецтва з технології об'ємної вишивки шовковими стрічками, аналіз моделей-аналогів та характеристика об'єктів проектування, розробка клаузури власного власної ідеї майбутнього виробу).
4. В якій послідовності виконується конструкторський етап проектної діяльності (виконання характеристики інструментів та пристосувань, розробка

конструкції моделі або схеми вишивки, економічне обґрунтування та необхідна кількість конструкційних матеріалів, екологічне обґрунтування до обраного виробу, розробка таблиць).

5. В яких послідовності виконання технологічного етапу проектної діяльності (розробка інструкційної карти послідовності виготовлення задуманого виробу).
6. В якій послідовності виконується заключний етап проектної діяльності (самоаналіз результату виготовлення творчого проекту, розробка реклами, маркетингові дослідження, розробка пояснювальної записки, презентація готового творчого проекту).

Учитель пояснює ускладнення заключного етапу проектної діяльності для учнів 10-их класів. Замість пояснювальної записки учням старших класів необхідно розробити портфолію та зміст презентаційних матеріалів до нього це відповідає більш високому рівню дизайнерської роботи.

За розробленим змістом навчального модулю учитель разом з учнями обирають виготовити сучасний популярний модний сумку-шопер оздоблену композицією із традиційних українських квітів виготовленою технологією об'ємної вишивки шовковими стрічками. Наприклад аналогі-моделі та готові творчі проекти пропонується розглянути в презентації на фото та продемонструвати готові вироби.

Враховуючи що для виготовлення виробу передбачено 35 навчальних годин. На пропонується згідно навчальної програми технології для учнів 10-х класів обрати 2 навчальний модуль «Дизайн предметів інтер'єру».

Такий вибір двох модулів вчитель технологій може передбачити та запропонувати здобувачам освіти на початку проведення занять та відповідно розробити календарно-тематичний план та змістову складову навчального модулю. Такий обґрунтований вибір дасть можливість збільшити кількість навчальних годин на розробку творчого проекту в процесі виконання учнями практичних робіт, домашньої та самостійної роботи. На рисунку 2.3 презентація моделей-аналогів сумки-шопер з композицією із українських

квіток виготовленою технологією об'ємної декоративної вишивки шовковими стрічками.

Рисунок 2.3 – Презентація моделей-аналогів сумки-шопер з композицією із українських квіток виготовленою технологією декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками

Виготовлення запропонованих нами об'єктів проєктування сприятиме формуванню ключових компетентностей учнів 10-их класів.

В процесі будови власної освітньої проєктної та самостійної розробки та виготовлення творчого проєкту в учнів формується такі складові ключових компетентностей: проєктно-технологічна компетентність через виконання творчо-пошукової, проєктно-художньої під час розробки композиції вишивки квітками, раціональної, обміркованої технологічної послідовності вишивки композиції шовковими стрічками; формуються уміння вчитися з'являється потреба до самоосвіти; компетентність у природничих науках формується в процесі обґрунтування, підбору та роботи з конструкційними матеріалами необхідних для виготовлення творчого дизайнерського проєкту технологією вишивки шовковими стрічками.

Ключова компетентність усвідомлення та вираження культури формується у здобувачі освіти саме під час вивчення навчального модуля техніки декоративно-ужиткового мистецтва, де одним із видів народної творчості обрано технологію виготовлення виробів об'ємною вишивкою шовковими стрічками.

В процесі творчо-пошукової та проєктно-технологічної діяльності по розробці творчого проєкту на тему виготовлення сучасної сумки-шопера учні реалізують власне розуміння краси й естетичності народних традицій в технологічній діяльності опанують мистецтво техніки декоративної вишивки шовковими стрічками виконавши об'ємну квіткову композицію яка віддзеркалює українські природні барви.

ВИСНОВКИ

В результаті теоретичного аналізу засад формування ключових компетентностей на заняттях технологій в закладах загальної середньої освіти з'ясовано що впровадження компетентісного підходу в освітньому процесі на заняттях технології сприяє здобувачам освіти збагатити свої фізичні й інтелектуальні здібності, розширити межі світобачення та сприйняття сучасних процесів які відбуваються в різних межах розвитку суспільства.

Уточнено що застосування оновленого змісту проведення занять технологій та застосування інноваційних дидактичних засад сприяють формуванню у здобувачів освіти ключових компетентностей а також розширюють знання технологічних процесів в різних галузях виробництва та декоративно-ужиткового мистецтва, знайомлять з особливостями різних професій. Що в майбутньому для здобувачів освіти може стати на заваді самовизначення в професійній діяльності.

Уточнено що враховуючи психолого-педагогічні особливості проведення занять технологій учні 10-их класів усвідомлюють значимість набутих ключових та предметних компетентностей, розуміють в яких умовах є можливість їх застосування.

В результаті змістовно-структурного аналізу навчальної програми технології (рівень стандарту) 10-11 класи визначено перелік навчальних освітніх модулів та методичні вимоги до їх реалізації з метою формування здобувачів освіти ключових компетентностей в проєктній діяльності.

Засвоєння учнями 10-их класів навчального модуля декоративно-ужиткового мистецтва долучає їх до усвідомленого розуміння та необхідності збереження культурно-історичних та етнічних цінностей народного мистецтва за різними напрямками, що в свою чергу сприяє формуванню ключової компетентності – усвідомлення та вираження культури.

В результаті нами розроблено авторська програма навчального модуля з декоративно-ужиткового мистецтва, навчальний тематичний план для опанування здобувачами освіти 10-их класів з технології декоративною об'ємною вишивкою шовковими стрічками.

Технологія декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками один із видів декоративно-ужиткової народного мистецтва поєднує в собі різноманітне застосування технік об'ємної вишивки шовковими стрічками Української культурної спадщини.

Формування ключових компетентностей учнів 10-их класів відбувається в процесі застосування обраних методичних освітніх

підходів реалізації цієї програми та очікуваних результатів на кожному етапі творчо-пошукової та конструкторсько-технологічної проєктної діяльності, а саме знаннєвого, діяльнісного, ціннісного компонент.

З метою удосконалення освітнього процесу засвоєння розробленого навчального модуля нами розроблено презентації з теми «Історичні відомості про виникнення та розвиток декоративної вишивки шовковими стрічками», «Інструкційні карти технологічної послідовності виконання декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками. Квіткові мотиви», «Моделі-аналоги сумки-шопер з композицією із українських квіток виготовлені технологією об'ємної вишивки стрічками», що надають можливість проводити заняття технологій в онлайн так і офлайн формах також здобувачам освіти скористатись підказкою для виконання практичної та самостійної роботи в зручній для них час.

Активізацію творчої ініціативи здобувачів освіти нами пропонується завдяки демонстрації учителем технологій вишитих виробів українськими майстринями, сучасними дизайнерами та виставкою власних робіт.

Розроблено комплекс проблемних питань та задач рішення яких вимагає застосування Інтернет ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій.

З метою методичного удосконалення проведення занять технологій розроблено послідовність впровадження інтерактивних та ігрових технологій, а саме: творчий пошук через Інтернет технології, розроблено інформаційний лист алгоритму відповідей, створення дизайн- студії.

З метою активізації навчальної діяльності учнів 10-их застосовано проблемне навчання та розроблено опитувальник з проблемних запитань, що має позитивний вплив на побудовану власної освітньої траєкторії щодо раціональної послідовності виконання творчого проєкту за обраною темою з технології декоративної об'ємної вишивки шовковими стрічками.

Через розробку творчого проєкту з екодизайну сумки-шопера учні 10-их класів на заняттях технологій реалізують власне розуміння краси й естетичності народних традицій в технологічній діяльності опановують мистецтво техніки декоративної вишивки шовковими стрічками виконавши об'ємну квіткову композицію яка віддзеркалює українські природні барви.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук І. П., Андрощук І. В., Пиріжок О. В. Логіко-структурні схеми з декоративно-прикладного мистецтва. – Хмельницький: ФОП Цюпа, 2013. 163 с.
2. Бербец Т. М. Самостійна робота учнів під час виконання творчих проєктів / Т. М. Бербец // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 4. – С. 13–16.
3. Бербец В.В. Діагностика навчальних досягнень учнів під час виконання творчих проєктів // Проектно-технічна діяльність учнів на уроках трудового

- навчання: теорія і методика / За заг. ред. О.М.Коберника. – К.: Наук.світ, 2003. С. 86-102.
4. Бібік Н. Компетентність і компетенції в результатах початкової освіти / Н. Бібік // Початкова школа. – 2010. – № 9.
5. Бойко А.Е. Модернізація навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах у контексті реалізації компетентнісного підходу / А.Е. Б. Бойко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2010. – № 5(7).
7. Борзенкова Т. Навчаючи інших, навчаюся сам / Т. Борзенкова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2003. - № 3. С. 80-84.
8. Боринець Н. І., Ходзицька І. Ю. Українська народна вишивка в шкільному курсі трудового навчання: Навчальний посібник. — К.: Навчальні посібники, 1997. — 143 с.
9. Вдовченко В.В. Проектне моделювання на заняттях з освітньої галузі «Технології» // Вісник Черкаського університету. – Вип. 26. – Черкаси, 2001. С. 19-22.
10. Гавриленко Л. А. Криниця: Посібник з українського народознавства (2-й рік вивчення). — Запоріжжя: Просвіта, 2001. 160 с.
11. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук. України ; гол. ред. В. Г. Кремень. - К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
12. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. - Серія: Педагогічні науки. - 2008. С. 63-68.
13. Захарчук-Чугай Р.В. Антонович Є.А. Українське народне декоративне мистецтво : підручник. Київ : Знання, 2012. 342 с.
14. Зимняя И. А. Ключевые компетенции - новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. - 2003. - № 5. С. 34-42.

15. Каліновська С.А. Творчі проекти на уроках трудового навчання: обслуговуючі види праці; навчально-методичний посібник: – Сквиря: «Джерело», 2013. 61с.
16. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К.: «К.І.С.», 2004. 112с.
17. Кузьмич Л.В. Сучасні педагогічні технології як засіб підвищення ефективності процесу навчання /Кузьмич Л.В. , Старак О.А. //Печатне слово. Інформаційно-методичний журнал видавництва ХДУ. - 2004. - № 4. С. 35-38
18. Локшина О. І. Становлення компетентнісної ідеї в європейській освіті. – К.: Педагогічна думка, 2009. С. 21–30.
19. Марущак О. М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності / О. М. Марущак // Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал] / Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». – Житомир, 2016. – Вип. 11. С. 97–108.
20. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід: Навчальний посібник / Бербец В.В.; Дубова Н.В.; Коберник О.М.; Кравченко Т.В. та ін. / За заг. ред. Коберника О.М., Сидоренка В.К. – Умань: КопіЦентр, 2007. 204 с.
21. Оршанський Л.В. Навчання українським художнім ремеслам / Оршанський Л.В. та ін. – Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2008.
22. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. - К.: Вид-во А.С.К., 2004. - 432 - К. : К.І.С., 2004. 112 с.
23. Пискун О.М. П 34 Теорія і методика технологічної освіти. Проектна технологія навчання: Навчально-методичний посібник до виконання практичних робіт для студентів спеціальності «Середня освіта (Трудове навчання та технології)». Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2023. 103 с.
24. Сучасний урок технологій у старшій школі : навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. М. Коберника. – Умань: СПД Жовтий, 2011. 248 с.

25. Терещук А.І., Дятленко С.М. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій: Метод. посіб. для вчителів, варіат. модулі. Київ, 2010. 128 с.
26. Теорія і методика технологічної освіти / О. І. Скопненко та ін.; за заг. ред. О. М. Коберника. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2015. 474 с.
27. Технології (рівень стандарту): підруч. для 10 (11) кл. закл. загал. серед. освіти / І. Ю. Ходзицька, Н. І. Боринець, В. М. Гащак та інші. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 208 с. : іл. ISBN 978-617-09-4363-7
28. Творчі проекти на уроках трудового навчання: обслуговуючі та технічні види праці: 8-11 класи / Упоряд. Л. Рак, Н. Боринець. — К. : Шк. світ, 2010.
29. Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-12 класи / [За ред. О.М. Коберника], О.М. Коберник, В.В. Бербец, Н.В. Дубова та ін. — Х. : Вид. група «Основа», 2010. 256с
30. Трудове навчання: Технологія дизайну предметів інтер'єру. 10-11 кл. Упоряд. Л.Рак. Київ, 2013. 128 с.
31. Титаренко В.П. Методика вивчення декоративно-прикладної творчості: навчальний посібник. — Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. 252 с.
32. Титаренко В.П. Народні промисли України: Навчальний посібник / Титаренко В.П. — Полтава : Видавництво «Полтавський літератор, 2011. 524 с
33. Титаренко В.П. Українські народні ремесла (тести: Науковометодичне видання. — Полтава: Верстка, 2000. 307 с.
34. Титаренко В.П. Об'єкти праці з українських народних ремесел. Полтава : Верстка, 2001. 148 с.
35. Українське народознавство : навч. посібник / за ред. С.П. Павлюка. — К. : Знання, 2006. — Кн. 1. — 1993. — 519 с. ; Кн. 2. за рік 1994. — 1995. 576 с.
36. Радкевич В.О. Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю : Монографія / В.О. Радкевич ; за ред. Н.Г. Ничкало. — К. : УкрІНТЕІ, 2010. 420 с.
37. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті / М. Рудь // Вісник Львів. ун-ту. - Серія: Педагогіка - 2006. - Вип. 21, ч. 1. - С. 73-82.

38. Хоружа Л. Л. Компетентнісний підхід в освіті: ретроспективний погляд на розвиток ідеї / Л. Л. Хоружа // Педагогічна освіта : теорія і практика : збірник наукових праць – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. – № 7. – (Серія «Психологія. Педагогіка»). 202 с.
39. Хуторской А. В. Ключевые компетенции: технология конструирования / А. В. Хуторской // Народное образование. - 2003. - № 5. С. 55-61.
40. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>.
41. <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1218/30.pdf?sequence=Т>
рудове, технології, дизайн, творчість. URL:
42. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki-rekomendovani-mon>
43. https://znayshov.com/News/Details/metodychni_rekomendatsii_shchodo_vykla_dannia_tekhnolohii_trudovoho_navchannia_ta_kreslennia_u_2023_2024
44. <https://www.facebook.com/groups/1983522905284195>
45. <http://www.youtube.com/watch?v=EtigRkYJnPE>,
46. <http://garmoniya.com/master-klass-vyshivka-lentami.html>,
47. <http://vk.com/videos3728444>